

Брюксел, 4 декември 2025 г.
(OR. en)

16330/25

COMPET 1294	POLCOM 369
IND 577	FDI 59
MI 1010	ENV 1333
RELEX 1625	ENER 649
WTO 123	DUAL USE 59
COMER 183	TELECOM 458
CYBER 365	MAP 155
RECH 544	RC 56
PROCIV 177	

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 3 декември 2025 г.

До: Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на
Европейския съюз

№ док. Ком.: COM(2025) 945 final

Относно: СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ,
СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН
КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ
План за действие RESourceEU
Ускоряване на нашата стратегия за суровини от критично значение
с цел адаптиране към новата действителност

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2025) 945 final.

Приложение: COM(2025) 945 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 3.12.2025 г.
COM(2025) 945 final

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

План за действие RESourceEU

**Ускоряване на нашата стратегия за суровини от критично значение с цел
адаптиране към новата действителност**

СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

План за действие RESourceEU

Ускоряване на нашата стратегия за суровини от критично значение с цел адаптиране към новата действителност

ВЪВЕДЕНИЕ

Историята показва, че с достатъчно амбиция и подходящите инструменти ЕС е в състояние да намали дори дълбоко вкоренените зависимости. Това бе демонстрирано с плана *REPowerEU*⁽¹⁾, който преобрази енергийния ни пейзаж и чрез който постепенно се преустанови вносът на руски газ. Днес Комисията приема плана за действие RESourceEU, като прилага подобна логика за намаляване на риска и диверсификация към суровините от критично значение. RESourceEU мобилизира широк спектър от политически инструменти, както и частни и обществени участници, за да може ЕС да ускори с обединени усилия изпълнението на своята стратегия за суровини от критично значение, да намали своите критични зависимости и да укрепи своята икономическа сигурност.

През 2024 г. ЕС вече предложи амбициозни мерки чрез Законодателния акт за суровините от критично значение (ЗАСКЗ)⁽²⁾. С този акт се определят ясни цели за сигурността на доставките в ЕС: До 2030 г. ЕС трябва да разполага с капацитет да извлича 10 %, да преработва 40 % и да рециклира 25 % от стратегическите суровини, които изразходва⁽³⁾. Успоредно с това ЕС следва да диверсифицира доставките си, за да не зависи от отделни държави за повече от 65 % от търсенето си. Макар че посоката е ясна, от съществено значение е да ускорим напредъка си към нея.

СКЗ са от съществено значение за конкурентоспособността, прехода към чиста енергия и цифровия преход на ЕС, както и за нуждите му в областта на отбранителната и авиокосмическата промишленост и за продоволствената сигурност. ЕС обаче зависи в прекалено голяма степен от вноса от държави извън ЕС за повечето СКЗ (включително 26-те, които са от значение за енергийния преход). Китай е установил господстващо положение в световния производствен капацитет на всички етапи от веригите на стойността – от добива до производството

(¹) https://energy.ec.europa.eu/topics/markets-and-consumers/actions-and-measures-energy-prices/repowereu-3-years_bg

(²) Регламент (ЕС) 2024/1252 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 г. за създаване на рамка за гарантиране на сигурни и устойчиви доставки на суровини от критично значение и за изменение на Регламенти (ЕС) № 168/2013, (ЕС) 2018/858, (ЕС) 2018/1724 и (ЕС) 2019/1020.

(³) Стратегическите суровини (СС) са подгрупа от суровините от критично значение, дефинирани в ЗАСКЗ и използвани в стратегическите технологии за цифровия и екологичния преход, както и за отбранителната и авиокосмическата промишленост. Суровините от критично значение (СКЗ) и стратегическите суровини (СС) са изброени в приложения 1 и 2 от ЗАСКЗ.

на метали или магнити⁽⁴⁾. Това господстващо положение създава за ЕС и други партньори зависимости, които все повече се превръщат в средства за постигане на геополитически цели с потенциал да повлияят значително на производството в ЕС. Кризата с доставките на СКЗ е съвсем реална и съществуваща заплаха за ЕС.

Това нарастващо търсене на СКЗ създава геополитическа борба за достъп до ресурси. Подходът на Китай е насочен към цялостната верига на доставките, което засилва неговата пазарна мощ в областта на СКЗ с цел непрекъснато разширяване на господстващото му положение в ключовите вериги на стойността в секторите надолу по веригата (батерии, електрически превозни средства или вятърни генератори). Това се постига чрез комбинация от политики и практики на непазарна икономика, включително субсидии по цялата верига на стойността, които спомагат за увеличаване на местното производство, създаване на свръхкапацитет, използване на „хищнически“ практики за предлагане и ценообразуване, принудителни трансфери на технологии и инвестиране за контрол на веригите на стойността в трети държави.

Освен това през последните три години Китай предприе редица мерки за контрол на износа, които обхващат суровини от критично значение като графит, галий, волфрам, бисмут, германий и редкоземени метали, но също така и крайни продукти като батерии или оборудване, свързано с преработката на редкоземени метали. Ограниченията от 9 октомври 2025 г. включват извънтериториални проверки на всеки промишлен продукт или продукт, свързан с отбраната, съдържащ определени суровини от критично значение. Спирането им за една година предлага само временно и частично облекчение. Промислените оператори в ЕС продължават да бъдат засегнати от други мерки, които все още са в сила и които причиняват административни пречки и забавяне на доставките. Европейските производители на автомобили и машини, както и на медицински изделия, бързат да си подсиgurят доставки на редкоземни постоянни магнити. С малкото алтернативи на пазара те често са оставени да чакат, без да знаят кога ще бъдат одобрени лицензите, и от тях се изисква да предоставят чувствителна стопанска информация.

Това създава риск за спиране на производството и в крайна сметка за затваряне на предприятия и съкращения, като същевременно подкопава икономическата сигурност на ЕС, неговата дългосрочна конкурентоспособност и целите на преходите. Критичните зависимости, свързани с някои СКЗ, също представляват риск за способността на ЕС да постигне своите цели за отбранителна готовност до 2030 г. и да осигури военна подкрепа за Украйна, което води до пряк риск за сигурността и компрометира целите на съобщението за европейска икономическа сигурност⁽⁵⁾. Осигуряването на устойчивостта на тези стратегически вериги на доставките, защитата им от външна намеса и предотвратяването на рискови зависимости също е сред основните цели на икономическата сигурност. Други световни участници предприеха мерки за преодоляване на зависимостите си, като например САЩ, които се включиха в проекти за СКЗ чрез сключване на споразумения за изкупуване и подписване на партньорства с държави партньори.

⁽⁴⁾ Carrara, S., Baldassarre, B., Jakimów, M., Kuzov, T., Mc Govern, L. et al., Deep dive on critical raw materials for wind turbines in the EU (Задълбоченото разглеждане на суровините от критично значение за вятърни турбини в ЕС), Black, C. (editor), Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2025 г., <https://data.europa.eu/doi/10.2760/5665594>, JRC141759.

⁽⁵⁾ COM/2025/977 final.

Чрез съгласуван подход на „Екип Европа“ сега са необходими по-ефективни и по-бързи мерки в ЕС, тъй като пазарните сили не могат сами да осигурят необходимата диверсификация. Поради неравноправните условия на конкуренция производството в ЕС често е по-скъпо от производството в други региони, като например производството на постоянни магнити, за които то може да е до три пъти по-скъпо. Това се дължи на различни причини, вариращи от цените на енергията до по-строгите регулаторни среди. Освен това прякото манипулиране на пазара от страна на традиционните оператори създава нестабилност на цените и отслабва стопанските перспективи на европейските проекти, свързани със СКЗ. Това възпира европейските сектори надолу по веригата да се ангажират с дългосрочни споразумения за покупки с доставчици от ЕС. ЕС трябва да се справи с трудностите, с които се сблъскват новите участници, за да извършват дейност на силно концентриран пазар, особено когато други участници използват непазарни практики и поведение, мотивирани от геополитически или други неикономически интереси.

Поради това Комисията приема **плана за действие RESourceEU** с цел ускоряване на постигането на целите на ЗАСКЗ, запазване и разширяване на производството на първични и вторични СКЗ в ЕС, укрепване на устойчивостта на ЕС срещу прекъсвания на доставките и начертаване на път към по-бърза диверсификация на веригите за доставки на СКЗ. За целта планът за действие RESourceEU допълва други мерки за постигане на целите за икономическа сигурност на Съюза като част от стратегически подход, представен в съобщението за икономическата сигурност, и допринася за целите, посочени в съобщението относно Пакта за чиста промишленост⁽⁶⁾.

Въпреки че планът за действие може да подкрепи всички суровини от критично значение, непосредственият фокус е върху стимулирането на веригите на стойността за редкоземни постоянни магнити, суровини за батерии и суровини, свързани с отбраната, като се има предвид тяхното стратегическо измерение за конкурентоспособността, прехода и целите за отбранителна готовност на Европа. За целта този план за действие предвижда мерки за ускоряване на внедряването на проекти за СКЗ, които могат да започнат да функционират през 2029 г. и преди това. Веднъж приведени в действие, тези зрели проекти могат значително да допринесат за намаляване на зависимостите на ЕС и да тласнат напред останалата част от веригата на стойността, помагайки да се поставят основите на една конкурентоспособна промишленост на СКЗ в Европа и на успешно постигане на всички настоящи и бъдещи стратегически проекти, свързани със СКЗ. Кръговостта ще бъде основен стратегически инструмент за осъществяването на това усилие, подпомогнато от подкрепата за проекти за рециклиране и регулаторните стимули за оползотворяване на суровините.

1. ОСИГУРЯВАНЕ НА ДОСТАВКИТЕ ЧРЕЗ ЕВРОПЕЙСКИЯ ЦЕНТЪР ЗА СУРОВИНИ ОТ КРИТИЧНО ЗНАЧЕНИЕ

Предизвикателството със суровините от критично значение изисква стратегически надзор и дългосрочен европейски структурен отговор за постигане на целите на ЗАСКЗ и RESourceEU.

⁽⁶⁾ COM/2025/85 final.

Учейки се от опита на Японската организация за метали и енергийна сигурност, през 2026 г. Комисията ще създаде Европейски център за суровини от критично значение („центъра“) с правомощията да помага за осигуряването на достъп до СКЗ за европейската промишленост. Центърът ще разработва системна разузнавателна информация за веригата на стойността на СКЗ и за първичните и вторичните пазари, за да се предоставя информация за европейските и националните действия относно инвестициите, натрупването на запаси и съвместното закупуване.

Като използва тази информация, центърът ще играе ключова роля в насочването на действията и финансирането както на равнище ЕС, така и на национално равнище по веригата на доставки на СКЗ в ЕС, и по-специално в стратегическите проекти, като се основава на финансови инструменти, съобразени с нуждите на проектите, вариращи от заеми и гаранции до собствени средства, в сътрудничество с публични и частни финансови институции и фондове за СКЗ в държавите членки. В качеството си на управител на инвестиционен портфейл центърът ще обхваща както вътрешни, така и глобални дейности за изграждане на диверсифицирана, устойчива и сигурна верига на стойността на първичните и вторичните СКЗ. Центърът също така ще наблюдава проектите по време на целия им цикъл на разработване и операции, за да гарантира, че те бързо ще се разраснат и ще продължат да работят в ЕС и в надеждни държави партньори.

Центърът ще действа като щит за подпомагане на дългосрочната конкурентоспособност на ЕС и устойчивостта на единния пазар чрез улесняване на стратегическото натрупване на запаси от първични и вторични СКЗ, в координация с промишлените участници в ЕС и държавите членки. За да се гарантира жизнеспособността на проектите и да се развият запасите, центърът ще има необходимите правомощия за извършване на съвместни операции по закупуване и за съчетаване на търсенето и предлагането. Центърът също така ще даде приоритет на закупуването на суровини от критично значение, които са важни за стратегическите сектори на Съюза като авиокосмическия сектор и сектора на отбраната, като същевременно гарантира съгласуваност и допълване със собствените усилия на държавите членки и промишлеността за натрупването на запаси.

Центърът ще започне дейността си през 2026 г. и ще бъде базиран на механизмите на ZACK3 и RESourceEU. Комисията също така ще предложи законодателни инструменти до второто тримесечие на 2026 г., за да го снабди с необходимите инструменти за извършване на всички предвидени дейности на втори етап.

2. НАСЪРЧАВАНЕ И УСКОРЯВАНЕ НА ПРИОРИТЕТНИТЕ ПРОЕКТИ

Идентифицирането и подкрепата на подходящи проекти е основно условие за създаването на европейска верига за доставка на СКЗ и за осигуряване на диверсификация на източниците на доставка в ЕС. Комисията вече е одобрила 60 стратегически проекта в рамките на ZACK3, включително 13 в трети държави⁽⁷⁾. От тези стратегически и други проекти за СКЗ някои имат капацитета да бъдат разгърнати в много краткосрочен план, за да помогнат на ЕС да намали

⁽⁷⁾ https://single-market-economy.ec.europa.eu/sectors/raw-materials/areas-specific-interest/critical-raw-materials/strategic-projects-under-crma/selected-projects_bg

зависимостите си от единични държави на произход с 30 до 50 % най-късно до 2029 г. за веригите на стойността за батерии, редкоземни елементи или свързани с отбраната суровини⁽⁸⁾. За да се постигне необходимият производствен капацитет, тези проекти трябва да мобилизират около 2,15 милиарда евро с цел да покрият своите прогнозни финансови нужди както за капиталови, така и за оперативни разходи. Това не може да бъде постигнато без публична интервенция за намаляване на риска за проектите и мобилизиране на необходимите значителни частни инвестиции.

За целта е нужно да се мобилизират инструменти за намаляване на риска и да се премахнат регулаторните затруднения, за да се ускори започването на производството по тези подходящи проекти. В противен случай проектите ще останат ограничени от нежеланието на инвеститорите да се ангажират с дългосрочни и сложни операции и от ограничения интерес на секторите надолу по веригата от споразумения за изкупуване.

2.1. Създаване на център за финансиране на СКЗ за ускоряване на проектите за СКЗ в ЕС и в държавите партньори

Комисията, държавите членки и публичните и частните финансови институции вече са ангажирани да подкрепят стратегическите проекти, избрани по-рано тази година в рамките на ЗАСКЗ. Насърчаването на развитието на европейска верига на стойността на СКЗ също изисква достатъчен частен капитал от ЕС. В тази перспектива съюзът на европейските спестявания и инвестиции ще играе ключова роля за улесняване на достъпа на дружества от ЕС до частно финансиране на всеки етап от техния жизнен цикъл.

Съществува набор от програми на ЕС за финансиране, които предоставят подкрепа за веригата на стойността на СКЗ. В рамките на поканата на **фонда за иновации** за 2024 г. бяха възложени възложи пет проекта за СКЗ на стойност 376 милиона евро, по-специално стратегическия проект Polvolt в Полша за производство на съоръжение за рециклиране с ниски емисии на суровини за батерии. Освен това няколко проекта на фонда за иновации са получили печат за суверенитет, за да се улесни финансирането на национално равнище. **Фондът за справедлив преход** предостави 18,7 милиона евро финансиране за проекта на Neo Performance за редкоземни магнити в Естония.

Като част от своята нова стратегическа инициатива за СКЗ, **Европейската инвестиционна банка (ЕИБ)** се ангажира да предоставя до 2 милиарда евро финансиране годишно за проекти, свързани със СКЗ, чрез заеми, рисков дълг и частни фондове⁽⁹⁾. Към днешна дата ЕИБ вече е предоставила финансиране на стратегическите проекти UpCatalyst (преработка на графит) и Keliber (добив и преработка на литий) чрез споразумения за заем, подкрепени и от InvestEU. ЕИБ е въвела специална консултантска подкрепа за СКЗ с цел да помогне на проектите за СКЗ да станат финансово осъществими, като предоставя техническа помощ и насоки за структуриране на проектите за привличане на инвестиции.

⁽⁸⁾ Оценки въз основа на обявените планирани производствени мощности.

⁽⁹⁾ <https://www.eib.org/en/press/all/2025-156-eib-steps-up-financing-for-european-security-and-defence-and-critical-raw-materials>

Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР), с подкрепата на Комисията, поставя началото на механизъм за мобилизиране на 100 милиона евро за инвестиране на собствен капитал в проекти за проучване на СКЗ⁽¹⁰⁾. ЕБВР също инвестира в собствен капитал около 6 милиона евро в стратегическия проект EuroManganese в Чешката република и 3,6 милиона евро в стратегическия проект Sarytogan Graphite в Казахстан⁽¹¹⁾ ⁽¹²⁾. **Финансирането за намаляване на риска на ниво ЕС е от съществено значение за подпомагане на развитието на веригата за стойността на СКЗ в ЕС, но са необходими допълнителни усилия с практически, ориентиран към резултатите и проектите подход.** Като отправна точка Комисията ще координира днешните фрагментирани източници на финансиране за СКЗ, както и различните ангажирани участници. От финансирането на научни изследвания до увеличаването на финансирането и управлението на безвъзмездни средства, Комисията ще внесе по-голяма съгласуваност във всички тези действия. Комисията също така ще работи за избягване на случаите на несвързаност между инструментите за вътрешно и за външно действие, за да насърчи всички подходящи проекти за ЕС и да осигури основан на веригата на стойността подход към проектите за СКЗ, като вземе предвид приноса на МСП.

Комисията ще създаде център за финансиране на СКЗ, за да координира стратегически подкрепата за финансиране, да предоставя техническа помощ на организаторите на проекти и държавните администрации и да ускорява разработването на проекти. Центърът за финансиране ще обедини различни стълбове, за да осигури подкрепа за съответните проекти по веригата на стойността, със специален акцент върху рециклирането и различните нива на технологична зрялост (от иновации до внедряване на пазара):

- **InvestEU** осигурява критичен капацитет за намаляване на риска за проекти за СКЗ по цялата верига на стойността. Очаква се Комисията да мобилизира около 2 милиарда евро допълнителни инвестиции, свързани със суровините от критично значение, през периода 2026 – 2027 г., включително благодарение на укрепването на сборния пакет от мерки InvestEU.
- Освен това **фондът за иновации** ще подкрепя иновативни проекти по веригата на стойността на СКЗ: в рамката на поканата от 2025 г. ще бъдат заделени 1 милиард евро за производството на чисти технологии със силен акцент върху укрепването на веригите на стойността на СКЗ за приложения, свързани с чистите технологии в ЕС, като например за редкоземни постоянни магнити и батерии.
- **Пакетът Battery Booster** на стойност от 1,8 милиарда евро, също ще бъде предназначен за финансиране на проекти със СКЗ, които са от решаващо значение за веригата на стойността на батериите, по-специално тези с литий, кобалт, никел, манган и графит, на стойност до 300 милиона евро.
- Като се има предвид тяхното значение за отбранителната промишленост, Комисията ще работи с държавите членки за интегрирането на суровините от критично значение като приоритетна област в контекста на режима за

⁽¹⁰⁾ [ЕБВР и ЕС ще мобилизират до 100 милиона евро за инвестиции в суровини от критично значение](#)

⁽¹¹⁾ [Собствен капитал на Euro Manganese | Инвестираме в промяна на съдби](#)

⁽¹²⁾ [AsxDownload.aspx](#)

сигурност на доставките и приоритетите за финансиране за предстоящата **Програма за европейската отбранителна промишленост**⁽¹³⁾.

През 2026 г. Комисията ще постави началото на нов подход към проектното финансиране, който ще се фокусира върху увеличаването на дългосрочната жизнеспособност на проектите за СКЗ чрез стимулиране и осигуряване на изкупуването в ЕС. Този подход ще даде предимство на нарастващото търсене в ЕС на диверсифицирани и устойчиви вериги за доставка на СКЗ.

През 2026 г. най-малко 700 милиона евро ще бъдат предоставени от **фонда за иновации** в рамките на поканата във връзка с производството на чисти технологии и веригите на доставките на СКЗ. По тази покана ще могат да кандидатстват както проекти за чисти технологии, така и проекти за СКЗ, а Комисията ще насърчава интегриран подход, като дава приоритет на проекти за производство на чисти технологии – снабдяване със суровини от критично значение чрез вътрешни споразумения за изкупуване или от други разнообразни източници на надеждни партньори. Когато организаторът на проекта покаже, че това не е осъществимо, ще бъде необходим план за бърза диверсификация на доставките на СКЗ. Държавите членки ще бъдат поканени да допринесат за финансирането по тази покана под формата на безвъзмездни средства като услуга, съвместно с държавна помощ.

Освен това Комисията ще си сътрудничи с държавите членки и заинтересованите финансови институции по разработването на финансови инструменти за намаляване на риска, като например договори за разлика, за допълнително стимулиране на тези споразумения за изкупуване.

В съответствие със съобщението на ЕС за икономическата сигурност ще бъде от съществено значение да се гарантира, че подкрепяните проекти продължават да осигуряват сигурност на доставките. Комисията ще работи с ЕИБ и ЕБВР, за да определи строги условия и да гарантира, че проектите за СКЗ, подкрепени от фондовете на ЕС, ще достигнат до предвидените пазари.

Центърът за суровини от критично значение ще играе централна роля в наблюдението и подпомагането на разработването и изпълнението на проектите и ще **координира дейностите на центъра за финансиране на СКЗ.**

В общо изражение, като част от подхода на „Екип Европа“, ЕС трябва да мобилизира фондове на ЕС в размер на 3 милиарда евро през следващите 12 месеца в пряка подкрепа на веригата на стойността на СКЗ.

2.2. Използване на капацитета на държавите членки и регионите

Мащабът на предизвикателството изисква всеобхватен подход, извличащ максимални ползи от взаимодействието между подкрепата на ниво ЕС и финансирането от държавните и местните администрации. Франция, Германия, Италия и Нидерландия положиха началото на **национални фондове за СКЗ**, а други предприемат подобни действия. Държавите членки се насърчават да използват вътрешните си средства за СКЗ, за да осигурят бързото внедряване на проекти, допринасящи за устойчивостта на веригата на стойността на ЕС. За тази цел държавите членки се насърчават да използват пълноценно възможностите за

(13) https://defence-industry-space.ec.europa.eu/eu-defence-industry/edip-dedicated-programme-defence_bg

отпускане на помощ за отговарящи на условията проекти, по-специално базираните на схеми за държавна помощ, одобрени съгласно рамката за държавна помощ във връзка с Пакта за чиста промишленост. В контекста на междинния преглед на програмите на кохезионната политика Комисията насърчава държавите членки и регионите да насочат до 1 милиард евро финансиране в подкрепа на стратегически проекти, избрани съгласно Законодателния акт за суровините от критично значение. Средствата вече се пренасочват към инвестиции, допринасящи за целите на **платформата за стратегически технологии за Европа (STEP)**, която обхваща вериги на стойността на СКЗ⁽¹⁴⁾.

Паралелно с това държавите членки се насърчават да използват финансова помощ за натрупването на запаси от суровини с цел подобряване на наличността на продукти, свързани с отбраната, съгласно Регламента за **инструмента „Мерки за сигурността на Европа“ (SAFE)**⁽¹⁵⁾. Държавите членки, които са и съюзници в НАТО, могат да се възползват от Декларацията от срещата на върха в Хага, за да насочат финансирането към проекти за СКЗ, свързани с отбраната, като част от своя ангажимент за 1,5 % от БВП за укрепване на тяхната сигурност⁽¹⁶⁾.

От съществено значение е да се продължи сътрудничеството и координацията между структурите от ЕС и на национално равнище, за да се увеличи максимално въздействието на публичната интервенция. Ето защо Комисията ще продължи да работи с държавите членки и финансовите институции за координиране на въвеждането на инструменти за финансиране на СКЗ в рамките на **Съвета за суровини от критично значение**.

2.3. Осъществяване на международни партньорства за конкретни проекти

Международните партньорства в областта на суровините носят конкретни резултати за ЕС и неговите партньори. На двустранно равнище проектите, инвестициите и програмите за сътрудничество се осъществяват в рамките на партньорствата. Сред своите 15 партньори Комисията е идентифицирала набор от 60 проекта с пряко значение за ЕС⁽¹⁷⁾. Вносът на СКЗ от Канада, Казахстан, Гренландия, Чили и Намибия се е увеличил както по обем, така и по стойност през последните години⁽¹⁸⁾.

Все пак променящите се световни обстоятелства изискват по-оперативен подход към стратегическите партньорства и многостранните инициативи. Въз основа на подход, ориентиран към проекти, Комисията ще предостави набор от инструменти за подкрепа на съответните проекти на различни етапи от тяхното разработване и за гарантиране, че те създават висока местна добавена стойност и

⁽¹⁴⁾ https://strategic-technologies.europa.eu/index_en

⁽¹⁵⁾ Регламент на Съвета (ЕС) 2025/1106 от 27 май 2025 г. за създаване на инструмента „Мерки за сигурността на Европа (SAFE) чрез укрепване на европейската отбранителна промишленост“.

⁽¹⁶⁾ [Декларация от срещата на върха в Хага | Официален текст на НАТО](#)

⁽¹⁷⁾ Аржентина, Австралия, Канада, Чили, Демократична република Конго, Гренландия, Казахстан, Намибия, Норвегия, Руанда, Сърбия, Южна Африка, Украйна, Узбекистан и Замбия.

⁽¹⁸⁾ Например вносът на СКЗ от Казахстан се е увеличил както по обем (от 32 153,3 тона на 673 982,9 тона), така и по стойност (от 188 милиона евро на 662 милиона евро) през периода 2000 – 2024 г. По-конкретно за Канада общият внос в ЕС на някои СКЗ се е увеличил между периода преди СЕТА (2012 – 2016 г.) и периода след СЕТА (2017 – 2023 г.). Вносът в ЕС на литий е нараснал с 11 %, графит – с 33 %, манган – с 28 % и редкоземни елементи – с 24 %.

други социално-икономически ползи. Първо, в рамките на „Хоризонт Европа“ за периода 2021 – 2027 г. Комисията ще постави началото на съфинансирано европейско партньорство, съставено от държави членки и трети държави, за съфинансиране на проекти за научни изследвания и иновации по веригата на стойността на СКЗ с очакван общ бюджет от 300 милиона евро⁽¹⁹⁾. Второ, финансовите инструменти на стратегията за Global Gateway ще подкрепят стратегически проекти и други подходящи проекти извън ЕС, като гарантират, че доставките ще бъдат насочени към в изкупуване в ЕС, като например проекта за молибден Malmbjerg на Greenland Resources. Инструментите за гаранция на EFSD+ ще се използват за натрупване на публичен и частен капитал в сложни, високорискови среди на СКЗ. Трето, оперативната група за СКЗ на ЕИБ и групата за СКЗ на Комисията ще осигуряват техническа помощ, подкрепяйки обещаващи проекти с оглед постигане на финансова осъществимост. След това по-напредналите проекти биха могли да бъдат подкрепяни с гаранция или инструменти със смесено финансиране от Европейския фонд за устойчиво развитие плус.

Освен това ЕС следва да мобилизира всички свои дипломатически и икономически инструменти, за да улесни бързото сключване на договори между европейски дружества и дружества от трети държави по веригата на стойността на суровините.

2.4. Ускоряване на изпълнението на проектите

Комисията работи, за да гарантира дългосрочната жизнеспособност на проекти, свързани с ЕС, като рационализира и опростява процеса на издаване на разрешения.

ЗАСКЗ дава първи отговор на несигурностите при **разрешенията**, като изисква от държавите членки да наложат строг график за издаване на разрешения за стратегически проекти (27 месеца за проекти за добив и 15 месеца за проекти за преработка и рециклиране) и да установят единно(и) звено(а) за контакт за координиране на процеса на издаване на разрешения за проектите. Държавите членки обаче, които все още не са установили **единно(и) звено(а) за контакт**, трябва да го направят незабавно, а всички държави членки трябва да осигурят на своята администрация необходимите ресурси, за да се спазят сроковете по ЗАСКЗ за разрешенията на стратегическите проекти. Липсата на определено единно звено за контакт, особено за проекти, определени като стратегически, като добива на мед в Ровина в Румъния, възпрепятства ускоряването на процеса на издаване на разрешения.

Комисията преразглежда и адаптира нормативната си уредба, за да премахне всички регулаторни затруднения за отключването на потенциала на местното производство и рециклиране.

Като първа стъпка Комисията ще внесе предложение за ускоряване на издаването на екологични разрешения, което ще включва разпоредби, ускоряващи издаването на разрешения за проекти за СКЗ.

Освен това, за да се увеличат полезните взаимодействия и допълването между стратегията за устойчивост на водните ресурси и Законодателния акт за суровините от критично значение, **през първото тримесечие на 2026 г. Комисията ще издаде**

⁽¹⁹⁾ https://cordis.europa.eu/programme/id/HORIZON_HORIZON-CL4-INDUSTRY-2025-01-MATERIALS-64

ръководство, което ще даде възможност за по-просто и по-хармонизирано прилагане в държавите членки на законодателството на ЕС относно екологичните разрешения, включително аспектите, свързани с минния сектор. В ръководния документ ще бъдат изяснени елементи като спазването на стандартите за качество на околната среда на равнището на водното тяло като цяло и ще бъде насърчено по-лесното и по-бързо прилагане на съответствието. Той също така ще потвърди, че законът позволява да се вземат предвид „естествените“ концентрации на фоновете нива при оценката на химичното състояние на повърхностните води.

В допълнение към насоките до второто тримесечие на 2026 г. Комисията ще **преразгледа и преработи Рамковата директива за водите**, като се базира на приноса и опита на заинтересованите страни в държавите членки, и ще обърне особено внимание на опростяването и необходимостта от справяне с потенциални затруднения, за да насърчи кръговостта и достъпа до суровини от критично значение в ЕС, като същевременно защити околната среда и човешкото здраве.

Комисията също така ще вземе предвид конкретните оперативни реалности на добивните, рециклиращите и преработвателните сектори в обявеното преразглеждане на Регламента за регистрация, оценка, разрешаване и ограничаване на химикали (REACH) и в текущото прилагане и възможните бъдещи преразглеждания на Директивата за канцерогените, мутагените и токсичните за репродукцията вещества (CMRD), като същевременно изцяло поддържа най-високото ниво на защита на работниците, здравето и околната среда⁽²⁰⁾ ⁽²¹⁾.

Освен разрешения дейностите, свързани със СКЗ, изискват и благоприятни условия. Комисията положи началото на проект за подпомагане на полезното **промишлено сътрудничество по веригата на стойността на СКЗ**, включително сътрудничество между МСП, в съответствие с правото на конкуренцията. Комисията също така е готова да предостави насоки на дружества, участващи в проекти за промишлено сътрудничество за повишаване на ефективността.

И не на последно място ЕС също действа за справяне с нуждите от човешки капитал за дейностите, свързани със СКЗ, чрез установяване на широкомащабно партньорство във връзка с уменията в областта на суровините от критично значение и академия за суровините за насърчаване на умения, подходящи за работната сила във веригите на доставките на суровини от критично значение⁽²²⁾ ⁽²³⁾.

Действия за насърчаване и ускоряване на приоритетните проекти
Комисията ще създаде многогълбов център за финансиране на СКЗ с цел намаляване на риска за проекти за СКЗ чрез набор от инструменти на ЕС, включително InvestEU, фонда за иновации на ЕС, пакета Battery Booster или Програмата за европейската отбранителна промишленост. Целта е да се мобилизират 3 милиарда евро в рамките на следващите 12 месеца.
Комисията, държавите членки и държавите партньори допълнително ще приведат в действие стратегическите партньорства чрез ускоряване на подкрепата за проекти в трети

⁽²⁰⁾ Регламент (ЕО) № 1907/2006 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2006 г. относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH).

⁽²¹⁾ Директива 2004/37/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 г. относно защитата на работниците от рискове, свързани с експозицията на канцерогени, мутагени или токсични за репродукцията вещества по време на работа.

⁽²²⁾ https://pact-for-skills.ec.europa.eu/document/download/9a32c1f7-66e4-4af9-86db-df5a25856db7_bg

⁽²³⁾ <https://eitrawmaterials.eu/rawmaterials-academy>

държави чрез техническа помощ, гаранции и инструменти за смесено финансиране, подкрепени от дипломатически и икономически инструменти на ЕС.
За да се започне бързо внедряването на RESourceEU , Комисията и ЕИБ днес отключват финансова подкрепа за 2 проекта за СКЗ, които незабавно ще отговорят на нуждите на ЕС: проектът за молибден Malmberg на Greenland Resources за постигане на сигурност на доставките за отбранителния сектор; и стратегическия проект на Vulcan за добив на литий в Германия, който ще допринесе за доставката на суровини за батерии. Проектът получи 250 милиона евро финансова подкрепа от Европейската инвестиционна банка.
Комисията ще предложи корекции на регулаторната рамка на ЕС относно разрешенията за подобряване на рамковите условия, за да се помогне на проектите за СКЗ да станат оперативни по-бързо.
До първото тримесечие на 2026 г. Комисията ще издаде ръководство относно Рамковата директива за водите, а до второто тримесечие на 2026 г. Комисията ще го преразгледа и преработи.

3. РАЗГРЪЩАНЕ НА ПОТЕНЦИАЛА ЗА КРЪГОВОСТ И ИНОВАЦИИ

3.1. Поддържане на СКЗ в рамките на ЕС и рециклиране на вече наличните ресурси

Рециклирането на суровини от критично значение е ключово за увеличаване на производствения капацитет на ЕС. Въпреки това днес средното събиране на продукти в края на жизнения им цикъл в ЕС е 40 %, а по-малко от 1 % от редкоземните елементи се рециклират в ЕС⁽²⁴⁾. С други думи, има поток от отпадъци от постоянни магнити и продукти в края на жизнения си цикъл, които напускат ЕС, остават неизползвани или – още по-лошо – завършват в депото за отпадъци. С подходящите суровини и стимули предприятията за рециклиране на редкоземни елементи в ЕС като Carester и Solvay във Франция или Inspiree в Италия биха могли да увеличат дейността си, за да допринесат за производството на 3800 тона редкоземни постоянни магнити през следващите няколко години, което отговаря на около 20 % от днешното търсене.

Ето защо до второто тримесечие на 2026 г. Комисията ще предложи ограничения върху износа от ЕС на метални и други отпадъци от постоянни магнити, въз основа на задълбочена оценка, като надлежно вземе предвид своите задължения съгласно международното право и партньорства с трети държави. Всъщност, заплахата от недостиг на редкоземни елементи, необходими за производството на постоянни магнити, изисква целенасочени действия за осигуряване на достъп до необходимите суровини, в съответствие с капацитетите на ЕС за производство и разширяване на дейността. Тази работа включва разработването на тематичен код на ниво ЕС по Комбинираната номенклатура и Европейския каталог на отпадъците, за да се идентифицират и наблюдават потоците от постоянни магнити и продукти в края на жизнения си цикъл, които съдържат такива магнити. Тези мерки ще трябва да бъдат придружени от засилени действия

⁽²⁴⁾ MC GOVERN, L., TAPOGLOU, E. and GEORGAKAKI, A., Material streams from wind energy decommissioning to 2050 (Материални потоци от извеждането от експлоатация на инсталации за вятърна енергия до 2025 г.), Служба за публикации на Европейския съюз, Люксембург, 2025 г., <https://data.europa.eu/doi/10.2760/0326924>, JRC139814.

по правоприлагане от страна на държавите членки срещу незаконните потоци на външните граници.

С акта за изпълнение на Регламента за батериите относно етикетирането **Комисията ще гарантира, че суровините за батерии могат да бъдат оползотворени и рециклирани по-лесно.** При батериите рециклирането също изисква достъп до черна маса, което остава предизвикателство за европейската промишленост. Съвместният изследователски център изчислява, че ЕС би могъл да обработи около 50 % до 65 % от черната маса, която произвежда, което би довело до 1 милион нови батерийни блокове за електрически превозни средства годишно. Въпреки това този капацитет остава до голяма степен недостатъчно използван и значителна част от европейската черна маса все още се изнася за Азия за окончателно оползотворяване. За да се намали този риск, както бе решено през март 2025 г., отпадъците от литиево-йонни батерии и черна маса ще бъдат класифицирани като опасни отпадъци през септември 2026 г.⁽²⁵⁾. Това означава, че след тази дата износът към държави извън ОИСР ще бъде забранен. Комисията ще работи за ефективното прилагане на тази забрана, без заобикаляне, и ще представи, ако е необходимо, мерки за допълнително ограничаване на износа на черна маса. Това означава, че проекти за рециклиране на суровини за батерии, като например Hydromet във Финландия, биха могли да получат допълнителна черна маса за извършване на своите операции.

В допълнение, през пролетта на 2026 г. Комисията ще предложи целеви мерки за алуминиевите отпадъци, за да се преодолеят глобалните дисбаланси и да се запази конкурентоспособността на алуминиевите промишлености, както и да се изпълни планът за действие в областта на стоманата и метала. Тази инициатива се основава на констатациите от мониторинга на потоците от отпадъци, напускащи ЕС, започнат от Комисията през юли 2025 г., и ще спомогне за гарантиране на достатъчния достъп до изходни суровини за европейските топилни и рециклиращи предприятия. След по-нататъшни дейности по мониторинг ще се обмислят подобни действия по отношение на медните отпадъци, ако това се окаже необходимо.

За да се справи с общия поток от отпадъци от СКЗ, Комисията ще даде възможност за ефикасни превози на отпадъци от СКЗ и вторични суровини в рамките на ЕС чрез прилагането на Регламента за превоз на отпадъци, включително преминаването към цифрови процедури и евентуалното „зелено“ включване на специфични потоци от отпадъци за рециклиране в ЕС ⁽¹⁸⁾. Освен това Комисията ще премахне пропуските, които понастоящем водят до износ в трети държави на медни или алуминиеви отпадъци, измамно представени като продукти ⁽¹⁹⁾.

3.2. Стимулиране на рециклирането на суровини от критично значение

Комисията насърчава рециклирането на продукти, съдържащи СКЗ. ЗАСКЗ вече въведе изисквания за етикетиране на постоянните магнити с цел подобряване на процесите на рециклиране. Въз основа на това Комисията предлага да се измени ЗАСКЗ, за да се **разшири списъкът на продуктите, съдържащи постоянни магнити,** за които се изисква **етикет,** предоставящ значима информация за рециклиращите.

Необходими са също така допълнителни действия, за да се гарантира, че оползотворените материали отново влизат във веригата на стойността и че

⁽²⁵⁾ Делегирано решение (ЕС) 2025/934 на Комисията от 5 март 2025 г. за изменение на Решение 2000/532/ЕО във връзка с актуализиране на списъка на отпадъците по отношение на отпадъците, свързани с батериите.

вторичните суровини се използват ефективно в новите продукти. ЗАСКЗ се фокусира върху отпадъците след потребление, за да насърчи развитието на събирането на отпадъци в края на жизнения им цикъл и на вторичните пазари в рамките на ЕС. Все пак при изчисляването на рециклираното съдържание не се включват отпадъци, получени преди потребление, въпреки че рециклирането им обикновено е по-чисто, по-лесно и по-изгодно. Включването на отпадъците преди потребление, генерирани по време на производството, би подобрило краткосрочната ефективност на ресурсите и би допълнило оползотворяването на отпадъците след консумацията, което продължава да е от съществено значение за постигането на истинска кръговост и системи за рециклиране. Поради това днес Комисията предлага да се измени ЗАСКЗ, за да се изисква декларация за **рециклирано съдържание, получено от отпадъци преди и след потребление.** Въз основа на събраната информация Комисията следва също така да определи минималния дял на СКЗ, оползотворени от битови отпадъци преди и след потребление, които да се използват в постоянните магнити, включени в продукти. Мярката също така подкрепя капацитета за рециклиране в рамките на ЕС, като създава производствени стимули за проекти като MagReesource във Франция.

Освен постоянните магнити от редкоземни метали са необходими допълнителни усилия за увеличаване на оползотворяването на СКЗ от електронни отпадъци. Преразглеждането на Директивата за отпадъците от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО), като част от предложението за Акта за кръговата икономика, ще включва мерки за подобряване на събирането на електрическо и електронно оборудване с цел подобряване на оползотворяването на СКЗ. С него ще се предложи също така да се подобри третирането на електрическото и електронното оборудване в края на неговия жизнен цикъл, за да се запазят компонентите, богати на СКЗ. В очакване на одобрението му от съзакондателите, преразглеждането на Директивата за излезли от употреба превозни средства ще позволи и оползотворяването на СКЗ от автомобилите.

Поради същата причина са необходими допълнителни усилия за намаляване на критичната зависимост от торове в Европа, някои от които се произвеждат на база суровини от критично значение, чрез рециклиране и стимулиране на вътрешното производство на торове.

3.3. Стимулиране на иновациите с цел замяна и повишаване на ефективността

Комисията подкрепя научните изследвания и иновации (НИИ) за подобряване на технологиите за добив, преработка и рециклиране на СКЗ, както и замяната на СКЗ с иновативни авангардни материали, авангардно производство и алтернативни решения. През последните пет години Комисията вече е отпуснала в рамките на „Хоризонт Европа“ 700 милиона евро за подкрепа на развитието на проекти за научноизследователска и иновационна дейност по веригата на стойността на СКЗ, от които двадесет са допринесли за технологии за стратегически проекти в рамките на ЗАСКЗ, като например литиевите проекти Barroso, Emili и Keliber.

За да се увеличи този потенциал за замяна и ефективност, Комисията ще обяви специални покани в рамките на „Хоризонт Европа“ на стойност 593 милиона евро като част от работната програма за 2026 – 2027 г., за да подкрепи оптимизираното използване на ресурсите в кръговата икономика и в новите производствени процеси.

Европейският съвет за иновации (ЕСИ) ще осигури допълнителна подкрепа със смесено финансиране в размер на 100 милиона евро чрез две предизвикателства по инструмента „Ускорител“ на ЕСИ, едно предизвикателство в размер на 50 милиона евро за „Укрепване на европейската верига на стойността на суровините от критично значение“ и друго предизвикателство в размер на 50 милиона евро за „Авангардни материали за възобновяема енергия и системи за натрупване на енергия“.

Европейският фонд за отбрана също така ще бъде използван за повишаване на конкурентоспособността и иновациите на европейската отбранителна технологична и промишлена база чрез подкрепа за интегрирането на съответните заместители на СКЗ в продуктите и технологиите, свързани с отбраната.

Европейската комисия ще подпомага държавите членки чрез Съвместния европейски форум за важни проекти от общоевропейски интерес (IPCEI) при внедряването на IPCEI за насърчаване на иновациите и първото промишлено внедряване в снабдяването, преработката и рециклирането на СКЗ. Комисията също така ще подкрепи, чрез центъра за подкрепа на проектирането на IPCEI, завършването на проекта на кандидат за IPCEI за циркулярни авангардни материали.

Паралелно с това Комисията ще ускори разработването и внедряването на заместители на СКЗ с иновации в областта на авангардните материали в рамките на **Акта за авангардните материали**.

Действия за разгръщане на потенциала за кръговост и иновации в ЕС
До второто тримесечие на 2026 г. Комисията ще предложи ограничения върху износа на отпадъци от редкоземни постоянни магнити.
До второто тримесечие на 2026 г. Комисията ще предложи също така целеви мерки за алуминиевите отпадъци. След по-нататъшно наблюдение ще се обмислят подобни мерки за медните отпадъци.
В рамките на RESourceEU Комисията предлага изменение на ЗАСКЗ с цел увеличаване на възможността за рециклиране на редкоземните постоянни магнити.
До третото тримесечие на 2026 г. Комисията ще предложи мерки за увеличаване на оползотворяването на СКЗ в Акта за кръговата икономика, включително отпадъци от електрическо и електронно оборудване.
До второто тримесечие на 2026 г. Комисията ще предложи план за действие за осигуряване на наличността и достъпността на домашните торове, включително действия за осигуряване на рециклирани хранителни вещества и други алтернативи на торовете.
В рамките на работната програма „Хоризонт Европа“ за периода 2026 – 2027 г. Комисията ще обяви специални покани за финансиране в размер на 593 милиона евро в подкрепа на целите на RESourceEU, с допълнителна подкрепа от 100 милиона евро със смесено финансиране от Европейския съвет по иновациите.
До четвъртото тримесечие на 2026 г. Комисията ще предложи Акт за авангардните материали.

4. ПОВИШАВАНЕ НА ЕВРОПЕЙСКОТО ТЪРСЕНЕ НА ЕВРОПЕЙСКИ ПРОЕКТИ И СЪЗДАВАНЕ НА ДЪЛГОТРАЕН ПАЗАР

В момента волатилността на цените и непрозрачните пазарни практики компрометират съществуващите производствени мощности и бъдещото развитие на по-устойчиви вериги за създаване на стойност за СКЗ. Това причинява ограничен брой споразумения за изкупуване между ЕС и партньорите в секторите нагоре и надолу по веригата.

Поради тази причина е необходима публична намеса за диверсифициране на източниците на доставки, но също така и за създаване на пазарни механизми и за подпомагане на функционирането на проекти за СКЗ с течение на времето, за да се преодолеят по-високите разходи, колебанията на цените и несигурността на световния пазар.

4.1. Създаване на условия за обединяване на търсенето и съвместно закупуване от страна на европейската промишленост

Комисията разработи в рамките на Платформата на ЕС за енергия и суровини специален механизъм за суровините. Той ще действа като инструмент за свързване на купувачите и доставчиците на стратегически суровини, финансовите институции и доставчиците на услуги за натрупване на запаси. Механизмът ще предостави възможност на заинтересованите купувачи да обединяват търсенето и съвместно да закупуват суровини, а на нововъзникващите проекти – да си осигурят споразумения за изкупуване в съответствие с антитръстовите правила на ЕС. Механизмът също така ще подобри достъпа на МСП до стратегически суровини, като намали разходите им за търсене и им позволи да достигнат критичния размер, за да отговорят на условията за големи обеми, продавани от доставчиците. Платформата значително ще увеличи прозрачността на пазарите на СКЗ. Освен това платформата може да подпомогне бъдещите дейности за центъра за финансиране на СКЗ с оглед намаляване на риска. Когато започне да функционира, центърът ще се основава на дейностите на механизма за обществено съвместно закупуване от името на публични и частни органи.

Комисията откри регистрацията на платформата на 18 ноември 2025 г., а първият кръг на свързване ще се проведе през март 2026 г.⁽²⁶⁾ Този първоначален кръг ще бъде насочен към веригите за създаване на стойност на суровините от редкоземни метали, суровините за батерии и суровините за отбранителния сектор, които са непосредствено налични или за които се очаква скоро да станат налични, като от това ще се възползват по-специално участниците на малки, неликвидни пазари, като например тези за волфрам или галий⁽²⁷⁾. Механизмът за суровини ще се съсредоточи върху доставчици от ЕС, Европейското икономическо пространство, отвъдморските страни и територии и страните от стратегическото партньорство. Предстоящите кръгове ще се съсредоточат върху разработването на проекти, осигуряването на разнообразни доставки на

⁽²⁶⁾ Платформа на ЕС за енергия и суровини – механизъм за суровини

⁽²⁷⁾ Ликвидните пазари на СКЗ се характеризират с достатъчен брой проекти от страна на предлагането, така че да могат да се използват пазарни инструменти като търгове за определяне на конкурентна цена (например на литий). Неликвидните пазари включват само един или много малко доставчици (например на галий или германий).

стратегически суровини за промишлеността на ЕС и свързването на участниците с услуги за складиране и натрупване на запаси.

Тази функция за свързване с пазара, изпълнявана от платформата, трябва да бъде допълнена от механизми за стимулиране на сключването на договори с разнообразни доставчици. В бъдеще тази функция ще бъде поета от центъра. С оглед на това Комисията ще постави началото на процес със заинтересованите страни, за да проучи проектирането, обхвата и финансирането на икономически ефективен механизъм за използване на минимална цена за отключване на инвестиции както в преработвателни съоръжения в Европа, така и в добива на важни минерали в Европа и държавите партньори.

4.2. Стимулиране на диверсификацията на СКЗ от страна на европейската промишленост

Обобщаването на предлагането и търсенето е първата стъпка към създаването на устойчив и диверсифициран пазар на СКЗ. Въпреки това то няма да намали пряко продължаващата разлика в цените, която засяга проектите на ЕС за СКЗ и допринася за нестабилността на пазара.

За да стимулира по-нататъшната диверсификация на снабдяването със СКЗ, Комисията предлага също така целенасочено изменение на ЗАСКЗ. Всъщност е необходимо да се ангажират европейските промишлени сектори надолу по веригата с диверсификация на доставките, тъй като те вече не могат изцяло да разчитат на китайския износ, за да задоволят търсенето си на СКЗ. На практика големите дружества ще трябва да **извършват оценка на риска на своите вериги на доставките** и да приемат, ако е необходимо, мерки за смекчаване на риска, включително чрез диверсификация за избягване на използването на един-единствен източник на доставка. Комисията следва да разполага с капацитет да насърчава ефективни мерки за диверсификация, които големите дружества следва да приемат в случай на значителни уязвимости, а при бездействие от тяхна страна, Комисията следва да направи диверсификацията задължителна. Това следва също така да допринесе за стимулиране на търсенето на проекти за веригата на стойността на ЕС и да помогне за осигуряване на доставки от надеждни държави партньори. В днешния геополитически контекст дългосрочните ползи от диверсификацията до голяма степен надвишават краткосрочните финансови разходи. Те следва да бъдат надлежно взети предвид от частните дружества, както и от финансовите институции.

Освен това европейският сектор на отбраната изисква специално внимание. Контролът на износа на СКЗ, с презумпция за отказ за военна крайна употреба, включително **екстратериториалният контрол на военно оборудване от трети държави, съдържащо СКЗ**, представлява ясна настояща заплаха за сигурността и отбраната на ЕС. Институциите на ЕС и държавите членки, в координация с НАТО, следва да мобилизират всички възможни лостове, с които разполагат, за бързо намаляване на зависимостта на СКЗ от веригите за създаване на стойност в отбранителната промишленост, като използват **разходите за отбрана като допълнителен катализатор за предприемане на приоритетни проекти за СКЗ.** Комисията проучва стимули за диверсификация на доставките на суровини от критично значение в контекста на преразглеждането на директивите за

обществените поръчки⁽²⁸⁾ и за **обществените поръчки в областта на отбраната**, както и при разработването на водещите проекти за отбранителна готовност до 2030 г.⁽²⁹⁾. Възлагащите органи на държавите членки също така се насърчават да дават възможност на изпълнителите да си набавят суровини по сигурен начин, например чрез приоритизиране на проекти, основаващи се на критерии, които не са свързани с цената, като например диверсификация, по-специално когато те разчитат на суровини, рафинирани или рециклирани в ЕС.

4.3. Подкрепа за натрупване на запаси за повишаване на устойчивостта на европейската промишленост

Комисията и държавите членки работят за координиране на запасите от суровини от критично значение, които могат да бъдат основен инструмент за ограничаване на рисковете при доставките. В момента много дружества закупуват СКЗ само когато е необходимо, като това се възпрепятства от ограниченото лицензиране от Китай, липсата на капацитет за съхранение, недостатъчните възможности за финансиране и промяната на спецификациите на материалите при дълги периоди на съхранение. Тази ситуация води до неоптимални условия за закупуване в периоди на високи цени и ниски нива на натрупване на запаси. В ЕС няма структурен инструмент за управление на запасите от СКЗ и за осигуряване на правилното и справедливо освобождаване в държавите членки в случай на прекъсване на доставките, докато трети държави като Япония, Съединените щати и Южна Корея са положили значителни стратегически усилия за гарантиране на собствената си сигурност и икономическа стабилност.

През юли 2025 г. бе приета Стратегията за натрупване на запаси в ЕС с цел подобряване на оперативната съвместимост и координацията на системите за натрупване на запаси на равнището на ЕС и на национално равнище⁽³⁰⁾. Освен това предстоящата Европейска програма за отбранителната промишленост ще подкрепя дейностите, свързани с ускоряване на приспособяването към структурните промени, включително тези, свързани със суровините, натрупването на запаси и изграждането на производствени мощности.

Комисията и няколко държави членки си сътрудничат в пилотен проект за натрупване на запаси от суровини от критично значение с цел да се разработи ефективен и координиран подход за натрупване на запаси от СКЗ в рамките на ЕС. Този пилотен проект ще започне да функционира в началото на 2026 г., като ще се основава на капацитета на държавите членки и Комисията и ще обърне специално внимание на вторичните суровини. В него ще бъдат разгледани логистичните аспекти на натрупването на запаси, като например условията за закупуване, съхранение и освобождаване на СКЗ. Пилотният проект също така ще разгледа вида натрупване на запаси, който най-добре подкрепя европейската промишленост в светлината на финансовите инструменти, налични за тези операции, и за да осигури съгласуваност с усилията на промишлеността. Впоследствие центърът ще интегрира

⁽²⁸⁾ [Директива 2014/23/ЕС](#) за концесиите, [Директива 2014/24/ЕС](#) за обществените поръчки и [Директива 2014/25/ЕС](#) за комуналните услуги.

⁽²⁹⁾ Директива 2009/81/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно координирането на процедурите за възлагане на някои поръчки за строителство, доставки и услуги от възлагащи органи или възложители в областта на отбраната и сигурността и за изменение на директиви 2004/17/ЕО и 2004/18/ЕО.

⁽³⁰⁾ COM(2025) 528 final.

дейностите от този пилотен проект при извършването на операции по натрупване на запаси.

Действия за увеличаване на европейското търсене на европейски проекти и създаване на дълготраен пазар
До първото тримесечие на 2026 г. Комисията ще положи началото на първия кръг на съчетаване в рамките на платформата на ЕС за енергия и суровини, като се съсредоточи върху веригата на стойността на редкоземните постоянни магнити, батериите и отбранителните суровини.
В рамките на RESourceEU Комисията предлага изменение на ЗАСКЗ, за да се стимулират усилията за диверсификация на веригата на доставки на големите пазарни оператори с цел да се предотврати зависимостта от единични източници на доставка.
Комисията проучва стимули за диверсификация в контекста на преразглеждането на Директивата за обществените поръчки в областта на отбраната и при разработването на водещите проекти за отбранителна готовност до 2030 г.
До първото тримесечие на 2026 г. Комисията и държавите членки ще започнат първия пилотен проект за натрупване на запаси от СКЗ.

5. ЗАЩИТА НА ЕДИННИЯ ПАЗАР И УСТОЙЧИВОСТТА НА ВЕРИГАТА НА СТОЙНОСТТА НА СКЗ В ЕС

5.1. Укрепване на мониторинга на веригите на доставките и координиране на отговора при прекъсвания на доставките

По време на кризи първата отговорност на ЕС е да защитава единния пазар и Комисията гарантира, че държавите членки ще работят заедно, а не една срещу друга. Това е основната цел на Акта за извънредните ситуации и устойчивостта на вътрешния пазар (IMERA)⁽³¹⁾. От влизането в сила на този акт през май 2026 г. и въз основа на разузнавателната информация, събрана при прилагането на ЗАСКЗ, Комисията ще използва набора от инструменти на IMERA, за да отговори на предизвикателствата по веригата на стойността на ЕС. В случай на активиране на режим на бдителност по отношение на вътрешния пазар или на извънреден режим по IMERA, Комисията ще може да разглежда искания за информация относно производствени мощности и запаси, прекъсвания по веригите на доставките или недостиг, но също така да извършва съвместни покупки, да дава мандат за заявки с приоритет и да координира разпределението при натрупване на запаси.

Още преди влизането му в сила Комисията събра държавите членки, за да направи преглед на прекъсванията на доставките и да координира реакциите. Това стана възможно благодарение на мониторинга на веригите на доставки, проведен съгласно Законодателния акт за суровините от критично значение. Държавите членки и Комисията започнаха да извършват стрес тестове на стратегическите вериги за доставки, а следващите съвместни учения ще се съсредоточат върху веригите на стойността за редкоземни елементи и суровините от

⁽³¹⁾ Регламент (ЕС) 2024/2747 на Европейския парламент и на Съвета от 9 октомври 2024 г. за създаване на рамка от мерки, отнасящи се до извънредните ситуации на вътрешния пазар и до устойчивостта на вътрешния пазар и за изменение на Регламент (ЕО) № 2679/98 на Съвета (Акт за извънредните ситуации и устойчивостта на вътрешния пазар).

критично значение, свързани с отбраната. Държавите членки също така трябва да наблюдават ключовите пазарни оператори по веригата на стойността на СКЗ и да уведомяват Комисията, ако важни събития могат да възпрепятстват редовната им дейност. Важно е да се работи с доверени партньори за оценка на прекъсванията на доставките и засилване на готовността.

5.2. Защита на ЕС от враждебна намеса

Комисията работи за използване на събраната разузнавателна информация относно потенциално вредни пазарни практики. Въпреки че чуждестранните инвеститори могат да допринесат за проектите за СКЗ в ЕС, ЕС трябва да гарантира, че тези инвестиции носят истинска добавена стойност на единния пазар и са в съответствие с нашите цели за икономическа сигурност. Предвид стратегическото естество на веригата на стойността на СКЗ Комисията ще интегрира стратегическите проекти по Закона за суровините от критично значение като *„Проекти или програми от интерес за Съюза“* съгласно Регламента за преките чуждестранни инвестиции, като по този начин ще осигури засилен контрол върху чуждестранните инвестиции във веригата на стойността на СКЗ на ЕС от съображения за сигурност.

Работната програма „Хоризонт Европа“ за периода 2026 – 2027 г. ще ограничи участието на китайски и базирани в ЕС, контролирани от Китай предприятия, във всички действия за научни изследвания и иновации, свързани със СКЗ. Комисията ще работи за възпроизвеждане на този подход в други инструменти за финансиране в ЕС и насърчава държавите членки да предприемат подобни мерки за тяхната вътрешна финансова подкрепа за СКЗ.

Надграждайки колективните си усилия за защита на веригите за доставки от нелоялни пазарни практики, **Комисията, държавите от Г-7, Австралия и Украйна одобриха Пътната карта на Г-7 към базирани на стандарти пазари за критични минерали**⁽³²⁾. Прилагането на Пътната карта ще стимулира проследимостта и прозрачността на веригата за доставки, като същевременно ще определи екологични, социални и управленски критерии за изграждане на надеждни и сигурни първокласни пазари за минерали от критично значение. Това ще даде възможност да се увеличи търсенето на първокласни пазари в международен план и да се превърне отговорното производство в глобален еталон. Комисията ще гарантира, че диверсификацията на веригата на доставките и устойчивостта остават основни компоненти на базираните на стандарти пазари.

За да се защитят инвестициите на ЕС и държавите членки в проекти за СКЗ, ще бъде от съществено значение да се гарантира, че тяхната жизнеспособност не може да бъде нарушена чрез „хищническо“ манипулиране на пазара и практики и политики на непазарна икономика от страна на утвърдените доставчици. В тясна координация с Г-7 и други партньори и в съответствие със съобщението за икономическа сигурност, **Комисията възнамерява да разработи и внедри стабилен политически подход с включени търговски инструменти, който гарантира, че ЕС може да действа бързо и решително в случай на непазарни практики от страна на трети държави, като например манипулиране на цените, във веригите на стойността на СКЗ**⁽³³⁾. По този начин Комисията ще използва

⁽³²⁾ <https://g7.canada.ca/en/news-and-media/news/roadmap-to-promote-standards-based-markets-for-critical-minerals>

⁽³³⁾ Да се добави препратка

основните силни страни на ЕС, като например достъпа до единния пазар, за да осигури краткосрочен достъп до СКЗ в случай на прекъсвания във веригата на доставките от трети държави.

Действия за защита на единния пазар и устойчивостта на веригата на стойността на СКЗ
От второто тримесечие на 2026 г. и когато е необходимо, Комисията ще мобилизира набора от инструменти на законодателния акт за извънредните ситуации и устойчивостта на вътрешния пазар (IMERA), за да защити вътрешния пазар срещу прекъсвания на доставките по веригата на стойността на СКЗ.
До второ тримесечие на 2026 г. Комисията ще включи стратегическите проекти по ЗАСКЗ в Регламента за преките чуждестранни инвестиции, за да увеличи контрола върху чуждестранните инвестиции в стратегическите сектори.
Паралелно с това Комисията и партньорите от Г-7 ще развият пазари, основани на стандарти за СКЗ, изградени на базата на критерии за околната среда, социални въпроси, управление, диверсификация на доставките и устойчивост.
До второто тримесечие на 2026 г. Комисията ще разработи солиден подход за политиката, който ще включва търговски инструменти, за да реагира срещу непазарните практики, като например нарушения в цените, във веригата на стойността на СКЗ.

6. ПАРТНЬОРСТВО С ТРЕТИ ДЪРЖАВИ С ЦЕЛ ДИВЕРСИФИКАЦИЯ

6.1. Укрепване и разширяване на ангажираността на ЕС

За да разнообрази доставките на СКЗ за ЕС, Комисията, от името на ЕС и в сътрудничество с държавите членки, следва проактивна дипломатическа програма, свързана със СКЗ. В допълнение към споразуменията за свободна търговия и партньорствата за чиста търговия и инвестиции, до момента са подписани **15 стратегически партньорства** за суровини с богати на ресурси държави от 2021 г. насам и ЕС допълнително разширява своята **мрежа от партньорства с доверени партньори**⁽³⁴⁾.

Тези партньорства имат за цел да бъдат от полза както за ЕС, така и за неговите партньори чрез прилагане на ползите на местно ниво. Създаването на добавена стойност и работни места на местно ниво е от съществено значение, включително чрез предоставяне на възможност на трети държави да засилят своя капацитет отвъд добива. Като цяло целта на партньорствата е да интегрират веригата на стойността на двете страни чрез подкрепа на съвместни проекти и сътрудничество в областта на стандартите за екология, социална сфера и управление (ЕСУ), научните изследвания и иновациите.

Последният меморандум за разбирателство беше сключен с **Южна Африка** на 20 ноември 2025 г. Изпълнението му следва да подпомага конкретни проекти като стратегическия проект Zandkopsdrift за производство на редкоземни материали и

⁽³⁴⁾ Аржентина, Австралия, Канада, Чили, Демократична република Конго, Гренландия, Казахстан, Намибия, Норвегия, Руанда, Сърбия, Южна Африка, Украйна, Узбекистан и Замбия.

манган и завода на Manganese Metal Company за манганов сулфат монохидрат с висока чистота. Освен това Комисията започна двустранни преговори с **Бразилия**, стратегически партньор с важни вериги на стойността за редкоземни метали, ниобий, никел, графит, литий, манган и алуминий.

Комисията също така ще работи за интегриране на веригата на стойността на СКЗ на ЕС със стратегически партньори, държави, с които е сключено ССТ, държави, обхванати от процеса на разширяване, и съседни държави. Например, тя ще финансира проекти за СКЗ чрез инвестиционната рамка за Украйна, което може да бъде от полза за украинските стратегически проекти и да стимулира изпълнението на стратегическото партньорство между ЕС и Украйна относно суровините. Когато е приложимо, тя също така ще предоставя финансови инструменти чрез Инвестиционната рамка за Западните Балкани, за да улесни интегрирането на техните промишлени вериги на стойността с ЕС. Ще бъде насърчавано засиленото сътрудничество с нашите съседни държави, по-специално в Северна Африка, относно достъпа до ресурси от фосфорит и калиев карбонат, както и в Персийския залив. Предстоящият план за действие на Пакта за Средиземноморието ще съдържа редица инвестиционни проекти, които също ще предоставят взаимноизгодни възможности на нашите държави партньори от южното съседство.

6.2. Изграждане на многостранни инициативи за осигуряване на диверсифицирани доставки

На многостранно равнище партньорите от ЕС и Г-20 приветстваха **рамка за минералите от критично значение** — съвместен подробен план, с който да се гарантира, че минералите от критично значение стимулират устойчив растеж и просперитет по цялата верига на стойността⁽³⁵⁾. Тази рамка ще допринесе, наред с другото, за стимулиране на картографирането на геоложки ресурси, подобряване на стандартите за ЕСУ и увеличаване на инвестициите във веригата на стойността на СКЗ.

С цел колективно намаляване на риска за проектите за СКЗ Комисията подкрепя ръководения от Канада алианс на Г-7 за производство на минерали от критично значение. Списъкът на проектите, подкрепени и обявени по време на министерската среща на Г-7 през октомври 2025 г., е първата стъпка към координирани усилия за подкрепа на глобалната верига на доставките на СКЗ. Предстоящите повтарящи се процеси следва да включват допълнителни проекти, разположени в разнообразен набор от юрисдикции. Алиансът за производство на минерали от критично значение и пътната карта на Г-7 за пазарите, основани на стандарти, отразяват действията, изложени по-горе, както от страна на предлагането, така и от страна на търсенето във веригата на стойността на суровините от критично значение.

Действия за партньорство с трети държави за диверсификация на доставките

⁽³⁵⁾ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2025/11/22/g20-johannesburg-leaders-declaration/>

Дипломатическите и икономическите инструменти на ЕС в контекста на „Екип Европа“ също ще подкрепят сключването на договори между дружества от ЕС и трети държави.
Комисията ще започне преговори за партньорство в областта на СКЗ с Бразилия. Комисията ще засили сътрудничеството с държавите от южното съседство, по-специално с предстоящия план за действие на Пакта за Средиземноморието.
Комисията ще се възползва от алианса на Г-7 за производство на минерали от критично значение с оглед намаляване на риска за проектите за СКЗ в ЕС и в държавите партньори.
В контекста на рамката на Г-20 за минералите от критично значение Комисията ще предприема действия по споделения ангажимент и ще настоява за диверсификация на равнището на Г-20.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въпреки че Европейският съюз е изготвил ясна програма за осигуряване на доставките си на суровини от критично значение, съществуващото високо ниво на зависимост се очаква да бъде намалено само постепенно и в средносрочен план. Като се има предвид мащабът на предизвикателството, само смели колективни и съвместни действия на ЕС и държавите членки могат да подкрепят европейската промишленост в широкомащабното усилие за диверсификация чрез мобилизиране на набор от инструменти, компетенции и финансов капацитет за развитието на стабилна и ефективна верига на стойността на СКЗ в ЕС.

Планът RESourceEU определя редица действия за укрепване на политиката на ЕС за диверсификация с краткосрочно въздействие, с оглед на бързо повишаване на неговата устойчивост при прекъсвания във веригите на доставките и подаване на сигнал на пазарите за нова насока на политиката в средносрочен план. Тези действия ще бъдат подсилени със създаването на център, който ще управлява специални инструменти и механизми за ценова подкрепа и ще има капацитета да насърчава диверсификацията, разработването на проекти и устойчивостта на веригата на стойността на СКЗ в ЕС. Центърът ще бъде подкрепен от големия финансов капацитет, предоставен от Европейския фонд за конкурентоспособност, предложен като част от бъдещата многогодишна финансова рамка.

Диверсификацията на доставките на суровини от критично значение трябва да се превърне в основен политически приоритет на ЕС през следващите години. За тази цел Комисията ще засили усилията си, като мобилизира всички политически и финансови инструменти, за да разшири базата от доставчици на СКЗ в ЕС, да засили вътрешния добив и рециклирането и да намали настоящата прекомерна зависимост от суровини от критично значение. Европейската комисия призовава за засилено сътрудничество в областта на суровините от критично значение от страна на Европейския парламент, държавите — членки на ЕС, трети държави партньори, заинтересовани страни от промишлеността и гражданското общество. Комисията приканва Европейския съвет да одобри този план. Успехът на RESourceEU зависи от съвместната работа на всички.